

Punct de vedere privind

Propunerea legislativă pentru interzicerea clonării și a aplicațiilor biomedicinii care încalcă drepturile omului și demnitatea umană

înregistrată la Senat sub nr. L464/2010

Stimați inițiatori,

Salutăm ***propunerea legislativă pentru interzicerea clonării și a aplicațiilor biomedicinii care încalcă drepturile omului și demnitatea umană***. Dorim să sprijinim efortul dvs. prin transmiterea următoarelor sugestii pentru corectarea și îmbunătățirea propunerii legislative.

Cu deosebită stimă,

Asociația Pro-vita Pentru Născuți și Nenăscuți –București

Bogdan I. Stanciu, Președinte
tel. 0728.673.673, fax 031 815.27.80
provitabucuresti@yahoo.com
www.provitabucuresti.ro

Asist. univ. biolog dr. Oana Iftime
Universitatea din București
Facultatea de biologie
Departamentul de genetică
Aleea Portocalelor 1-3, s6 București
e-mail: oiftime@gmail.com

Biolog dr. Alexandru Iftime
Muzeul Național de Istorie Naturală „Gr. Antipa”
B-dul Kiseleff nr. 1, s1, București
e-mail: aiftime@antipa.ro

Nr	Propunere legislativă pentru interzicerea clonării și a aplicațiilor biomedicinei care încalcă drepturile omului și demnitatea umană	Sugestia de reformulare	Motivație
1	Titlu – “Propunere legislativă pentru interzicerea clonării și a aplicațiilor biomedicinei care încalcă drepturile omului și demnitatea umană”	“Propunere legislativă pentru interzicerea clonării și a altor aplicații ale biomedicinei care încalcă drepturile omului și demnitatea umană.”	Pentru rigoarea formulării.
2	Art. 1 - “Clonarea umană - reproducere asexuată, realizată prin introducerea de nucleu ale unor celule somatice într-un ovocit fertilizat sau nefertilizat al cărui nucleu a fost îndepărtat sau inactivat, în vederea producerii unui organism viu - aflat în orice stadiu de dezvoltare - care are o constituție genetic umană sau un genom uman predominant.”	“Clonarea umană - orice metodă care conduce la înlocuirea materialului genetic nuclear al unui ovocit fertilizat sau nefertilizat cu materialul genetic nuclear al unei celule somatice, în vederea producerii unui organism viu - aflat în orice stadiu de dezvoltare - care are o constituție genetică umană sau conține, în orice proporție, material genetic uman.”	<p>1) Din formularea „reproducere asexuată” s-ar putea înțelege că definiția clonării umane se referă doar la clonarea reproductivă. Este adevărat că se precizează, ulterior, că este vorba despre metode care conduc la obținerea unui organism viu „aflat în orice stadiu de dezvoltare”, nu neapărat născut/adult, ceea ce ar trebui să indice acoperirea ca sens atât a clonării reproductivă cât și a celei terapeutice. Totuși, din precauție ar trebui evitat termenul de „reproducere”.</p> <p>2) În procesul de clonare nu se introduc mai multe nucleu într-un ovocit, ci câte unul per ovocit.</p> <p>3) Paragraful nu acoperă toate metodele de clonare din celulă somatică. Există tehnici de clonare care presupun utilizarea de celule somatice <i>in integrum</i>, nu doar a nucleului.</p> <p>4) Termenul „predominant” este ambiguu, se poate pune întrebarea de la ce procent/proporție în sus se consideră că genomul uman este „predominant” în celula respectivă.</p> <p>5) Definiția de aici a clonării umane nu acoperă clonarea prin separația embrionului, ci numai clonarea din celulă somatică.</p>

3	„Celulă somatică - celulă diploidă (care are un set complet de cromozomi) obținută sau derivată dintr-un corp uman viu sau mort, aflată în orice stadiu de dezvoltare.”	„Celulă somatică - celulă cu grad de ploidie diferit de n obținută sau derivată dintr-un corp uman viu sau mort, aflată în orice stadiu de dezvoltare.”	Definiția dată pentru celula somatică este deficitară din punct de vedere științific (celulele care nu sunt diploide, spre exemplu cele haploide, precum spermatozoidul și ovocitul, nu au un set <i>incomplet</i> de cromozomi) și nici nu slujește scopului de drept. Astfel, formularea „celulă diploidă (care are un set complet de cromozomi)” ar permite clonarea persoanelor cu mutații genomice (d.ex. a celor cu sindrom Down sau cu sindrom Turner), care au celule somatice aneuploide (nu diploide).
4	„Gameți umani - ovulele și spermatozoizii umani care poartă materialul genetic feminin, respectiv masculin.”	„Gameți umani - celulele reproducătoare umane masculine, respectiv feminine, aflate în orice stadiu al gametogenezei. ”	„Ovul” se numește celula reproducătoare feminină fecundată. Până la fecundație, ea se numește „ovocit”. Or, în clonare se folosesc, în principiu, ovocite (de altfel legea specifică, anterior) existând și posibilitatea utilizării de ovule. Formularea din lege ar trebui să acopere toate stadiile gametogenezei (procesului de formare a gameților, pe parcursul căruia tot „gameți” se numesc, în toate etapele, doar că „gameți imaturi”, ca termen generic, la care se adaugă termeni specifici pentru fiecare stadiu).
5	Art. 2.- Sunt interzise și constituie infracțiuni: „(1) c) Creșterea și dezvoltarea unui embrion uman creat în alt mod decât fertilizarea <i>in vitro</i> a unui ovul uman cu gameți masculini umani, pentru o perioadă mai mare de 14 zile;”	„(1) c) Creșterea și dezvoltarea unui embrion uman obținut în alt mod decât reproducerea naturală sau fertilizarea <i>in vitro</i> a unui ovocit uman cu gameți masculini umani.”	1) Din formularea actuală se deduce că se urmărește incriminarea reproducerii naturale, dat fiind că și embrionii umani formați în urma unei fecundații naturale, neasistate apar „în alt mod decât fertilizarea <i>in vitro</i> ”. Totodată, din această formulare se înțelege că este permisă „creșterea și dezvoltarea unui embrion uman <i>creat prin fertilizarea in vitro a unui ovul uman cu gameți masculini umani</i> ”, așadar și a unui produs de clonare (care ar corespunde perfect acestei definiții), cu condiția să fie eutanasiat la termenul recomandat. <u>Practic, astfel cum este formulat de inițiatori, acest paragraf anulează însuși scopul legii.</u>

			<p>2) Vezi observațiile pentru art 1. Celula reproducătoare feminină nefecundată se numește „ovocit”. Formularea inițială conține, practic, un nonsens.</p> <p>3) Termenul „creat” este nejustificat, actul se referă la propagarea vieții umane și nu la crearea ei.</p> <p>4) În ceea ce privește limita de 14 zile, sugerăm cu tărie ca aceasta să fie eliminată, pentru a se evita legiferarea altor operațiuni care ridică probleme etico-juridice la fel de mari, în speță cercetarea pe embrion mai mic de 14 zile, fie embrionul creat pentru acest scop sau nu. Deși permisă explicit în unele state care interzic clonarea umană, precum Danemarca și Suedia - așa cum este menționat chiar în expunerea de motive - cercetarea pe embrion mai mic de 14 zile este inacceptabilă pentru cei care împărtășesc principiile morale și etice creștine, întrucât acestea afirmă valoarea universală a vieții umane în orice moment al ei, „de la concepție și până la moartea naturală” (cf. Declarației Universale a Demnității Umane, de curând adoptată de Subcomisia pentru Demnitate Umană din Camera Deputaților).</p> <p>5) Paragraful trebuie păstrat, deși, aparent, eliminarea termenului de 14 zile îl face redundant față de art.1. În fapt, acest paragraf nu dublează definiția clonării, din art 1, cum ar putea părea la prima vedere. El acoperă, spre exemplu, clonarea prin separația embrionului (o gemelaritate artificială, indusă în laborator), neacoperită de definiția clonării umane așa cum apare ea în art 1.</p>
6	“(1) d) Creșterea și dezvoltarea unui embrion uman în afara corpului unei femei pentru o perioadă mai mare de 14 zile.”	„(1) d) Creșterea și dezvoltarea unui embrion uman în afara corpului unei femei în orice alt scop decât desfășurarea unei	Ca și mai sus, prezența termenul utilitarist de 14 zile se subînțelege că ar fi permisă manipularea embrionului uman până la acest termen. Sunt necesare precizări limitative. S-a precizat „mama biologică a produsului de concepție”

		proceduri de fertilizare <i>in vitro</i> cu intenția de obținere a unei sarcini purtate de către mama biologică a produsului de concepție.”	pentru a elimina dintru început ideea de „mamă purtătoare”.
7	“(1) e) „Plasarea unui embrion obținut ilegal în corpul unei mame purtătoare.”	“(1) e) Plasarea unui embrion obținut ilegal în corpul unei femei. ”	Pentru eliminarea unei noțiuni problematice: „mamă purtătoare”, noțiune care nu este definită în nici un fel. Considerăm că formularea propusă de inițiatori – care sugerează implicit că mama purtătoare poate exista atâta vreme cât embrionul nu este „obținut ilegal” - pe lângă complicarea inutilă a procesului legislativ, deschide o ușă spre instituționalizarea unei practici utilitariste și inacceptabile din punct de vedere (bio)etic, aceea a „gestației pentru altul”. După cum inițiatorii cunosc, nu se poate face disociere între maternitatea genetică și maternitatea uterină fără a se pune în discuție o normă fundamentală de drept, aceea a filiației, conform căreia mama este femeia care naște. Legalizată, practica „mamei purtătoare” este însoțită de grave consecințe etico-juridice cum ar fi „turismul reproductiv” (la fel de rușinos ca și cel sexual), gestația remunerată (care preface uterul femeilor într-un instrument de producție, iar copilul într-o marfă), agravarea stratificării și antagonismelor sociale etc.
8	“(1) f) Comerțul cu embrioni umani, prin orice metode sau mijloace, pentru obținerea unui folos patrimonial injust.” “(g). Comerțul cu gameți umani, prin orice metode sau mijloace, pentru obținerea unui folos patrimonial injust.”	“(1) f) Comerțul cu embrioni umani sau cu gameți umani , prin orice metodă sau mijloace.” g). – se elimină	Actul de comerț presupune în sine „activitate economică de valorificare a mărfurilor prin procesul de vânzare-cumpărare; negoț” (cf. DEX, ed. 2002). Formularea propusă de inițiatori sugerează că se poate exista și comerț <i>licit</i> cu embrioni sau gameți, atunci când folosul patrimonial obținut ar fi „just”. Apreciem că orice tip de comerț cu embrioni umani sau gameți umani este incompatibil cu demnitatea umană și cu legislația românească (Constituția, Codul Civil) și internațională (art. 21

			din Convenția de la Oviedo).
9	Art. 2 - “(3) Pentru infracțiunile prevăzute la literele a) - g) ale alineatului (1) tentativa se pedepsește cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 2 ani. Se consideră tentativă atunci când activitatea aptă de a determina reproducerea asexuată, conform art.1 a fost începută, dar nu a putut fi dusă până la capăt sau nu a reușit să determine reproducerea asexuată.”	„(3) Pentru infracțiunile prevăzute la literele a) - g) ale alineatului (1) tentativa se pedepsește cu pedeapsa închisorii de la 1 an și 6 luni la 3 ani și 6 luni . Se consideră tentativă atunci când activitățile apte de a determina clonarea umană, conform art. 1, respectiv procedurile descrise în art. 2, alineatul (1), literele b) – g) au fost începute dar nu au putut fi duse până la capăt sau nu au reușit să-și atingă scopul. ”	1) Sugerăm aplicarea regulii generale stabilite de art. 21 alin.(2) Cod Penal, care normează sancționarea tentativei cu o pedeapsă cuprinsă între jumătatea minimului și jumătatea maximului prevăzut de lege pentru infracțiunea consumată. Apreciem ca nejustificată, având în vedere că legea protejează valori extrem de importante (viața și demnitatea umană) pedepsirea mai ușoară decât cea prevăzută prin regula menționată. 2). Reapare termenul de „reproducere asexuată”, care ar putea reduce sensul termenului de „clonare umană” la clonarea reproductivă, cea terapeutică rămânând nesancționabilă. 3). Totodată, se observă că paragraful detaliază conținutul tentativei doar pentru litera a), clonarea umană, faptele de la b) la g) rămânând nedetaliat, deși sunt diferite de clonare și ar necesita, în consecință, detalieri separate.

Precizări suplimentare

Art.1

Propunem să fie inclusă la acest articol și **definirea noțiunii „embrion obținut ilegal”**, la care se face referire în art.2 alin.(1) lit. e).

Art.3

Sugerăm corelarea soluției propuse cu dispozițiile art.71 alin. 2 Cod Penal referitoare la pedeapsa complementară a dizolvării persoanei juridice, pentru clarificarea faptului că situațiile prevăzute de actul normativ nu pot fi decât acelea în care persoanele juridice de drept civil răspund penal pentru săvârșirea uneia dintre infracțiunile de la art.2 alin. (1).

În speranța că punctul nostru de vedere va fi de folos în demersul dvs., vă stăm la dispoziție pentru orice consultări viitoare.